



Waterschap
Rivierenland

Participatieverslag

Bij nota Voorkeursalternatief gemaal en boezemkanaal Hardinxveld



Colofon

Projectgegevens

Opdrachtgever	Waterschap Rivierenland
Project	A5H Verkenning Watersysteemmaatregelen
Projectnummer	100534 (Waterschap), 18i178 (Infram)
Opdrachtnemer	Infram B.V.

Documentinformatie

Documenttitel	Participatieverslag bij voorkeursalternatief gemaal en boezemkanaal Hardinxveld
Auteur(s)	Maike Rimmelzwaan en Allard Koopal

Verificatie

Reviewer(s)	Berthe Brouwer, Arjen de Gelder
Getoetst aan Werkpakket	nvt
Voldoet	
Omschrijving afwijking	

Versiebeheer

def

Datum

31-1-2021

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Leeswijzer	6
2	De wijze van participatie	7
2.1	Participatie	7
2.2	Nadere duiding zienswijze en inspraak	8
2.3	Nadere duiding besluitvorming.....	9
3	Resultaten Participatie	10
4	Bijlage overzicht participatiemomenten VKA fase	16

1 Inleiding

Voor u ligt het Participatieverslag behorende bij het besluit over het ontwerp voorkeursalternatief van het boezemtracé en de locatie van het boezemgemaal bij Hardinxveld, als onderdeel van de verkenning watersysteemmaatregelen Alblasserwaard. Het verslag bevat een beschrijving van het gevolgde proces met de omgeving én geeft de belangrijkste uitkomsten uit dat proces weer en wat daarmee is gedaan in de stappen en besluiten die tot het ontwerp voorkeursalternatief hebben geleid.

Het Algemeen Bestuur van Waterschap Rivierenland heeft in september 2017 een visie voor de Alblasserwaard 2050 vastgesteld om ook in de toekomst een robuust en klimaatbestendig watersysteem te hebben. De essentie van de visie is om in 2050 een watersysteem te hebben dat geschikt is om alle wateropgaven van het waterschap het hoofd te bieden. Het behelst dus een integraal toekomstbeeld, waarin de opgaven van de regionale waterveiligheid, het peilbeheer van het boezemsysteem en de waterkwaliteit worden aangepakt.

Deze visie voor de Alblasserwaard betekent een wijziging in de indeling van het huidige watersysteem van de Overwaard en de Nederwaard. Na zes eeuwen zal namelijk het water niet alleen via Kinderdijk worden afgevoerd, maar wordt de nieuwe Overwaard door een nieuw te bouwen boezembemaling bij Hardinxveld bemalen. Hierdoor zal een nieuwe indeling in het watersysteem van de Overwaard en de Nederwaard ontstaan. Op die manier is het waterpeil op de boezems beter te beheersen en hoeven minder kades verbeterd te worden. Op de polderpeilen hebben de maatregelen geen effect.

De verkenning voor de boezembemaling Overwaard is in twee stappen uitgevoerd:

Het locatiebesluit voor de boezembemaling Overwaard | 2018-2021

Eerst heeft een trechtering van mogelijke naar kansrijke alternatieven plaatsgevonden bij Hardinxveld en Groot-Ammers. Vervolgens zijn de kansrijke alternatieven bij zowel Groot Ammers en Hardinxveld nader uitgewerkt en onderzocht en dit in samenhang te bezien met aanvullende maatregelen vanaf 2035. Mede op basis van een milieueffectrapportage is een locatie gekozen. Het ontwerp locatiebesluit voor Hardinxveld is op 5 januari 2021 vrijgegeven door het College van Dijkgraaf en Heemraden (CDH) om ter visie te leggen. Op 11 mei 2021 heeft het CDH locatiebesluit vastgesteld en de keuze voor een nieuw gemaal bij Hardinxveld gemaakt.

De uitwerking van het locatiebesluit naar een ontwerp voorkeursalternatief | 2021

In 2021 is op basis van het locatiebesluit het alternatief Hardinxveld verder uitgewerkt tot een ontwerp voorkeursalternatief waaronder de tracékeuze van het boezemkanaal en de locatie van het gemaal valt.

Dit participatieverslag beschrijft op hoofdlijnen het gevolgde proces én de belangrijkste aandachtspunten die vanuit de omgeving zijn meegegeven in de uitwerking van het locatiebesluit naar het ontwerp voorkeursalternatief. Dit ontwerp voorkeursalternatief bestaat uit de tracékeuze voor de boezem en de ligging van het boezemgemaal. Na de Verkenning start de Planuitwerking, waarin een Projectbesluit in het kader van de nieuwe Omgevingswet wordt genomen. Hierin wordt het gedetailleerde ontwerp van het voorkeursalternatief toegelicht, inclusief de inpassing in de omgeving, effecten op milieu, eventuele bijbehorende compensatiemaatregelen. Bij het Projectbesluit hoort ook een Milieu Effect Rapport en benodigde vergunningen.

Participatie in de verkenningfase Boezembemaling Overwaard

Participatie is de deelname van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties aan het plan- en besluitvormingsproces. Participatie is nodig om informatie, kennis, belangen en standpunten te delen, met als doel een kwalitatief beter besluit, met meer draagvlak en een korte doorlooptijd. Deze doelen worden bereikt door de meedenkkraft, initiatieven en ideeën uit de maatschappij te gebruiken.

De verkenning voor de boezembemaling van de nieuwe Overwaard anticipeert op de inwerkingtreding van de Omgevingswet onder andere door een uitgebreid participatieproces in de geest van de Omgevingswet. Dit betekent dat aan de participatie in de verkenningfase bepaalde eisen worden gesteld, onder andere:

- Het bevoegd gezag geeft middels de publicatie van een 'kennisgeving' aan de omgeving kennis: o van zijn voornemen om een verkenning uit te voeren naar een mogelijk bestaande of toekomstige opgave in de fysieke leefomgeving; o van de wijze waarop burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en bestuursorganen zullen worden betrokken.*
- Daarnaast worden de resultaten van de uitgevoerde verkenning gedeeld, waarbij in ieder geval wordt ingegaan op de door derden voorgedragen oplossingen en de daarover door deskundigen uitgebrachte adviezen. NB: Een eventuele verrijking van de opgave kan worden meegenomen, maar is niet verplicht conform artikel 5.51 Omgevingswet.*

Het participatieproces van de boezembemaling is vastgelegd in het participatieplan boezembemaling Overwaard (zie bijlage 2 van de Notitie Reikwijdte en detailniveau). Hieronder is een beknopte samenvatting weergegeven van het participatieplan.

Doel van de participatie is:

- Het informeren van belanghebbenden en belangstellenden over de verkenning.*
- Het in staat stellen van belanghebbenden om tijdig en op zinvolle wijze inbreng te leveren door oplossingen aan te dragen of ideeën in te brengen over de mogelijke ingrepen.*
- Het terugkoppelen naar de omgeving over de wijze waarop de aangedragen ideeën en oplossingen zijn verwerkt en het waarom daarvan.*
- Het bijdragen aan begrip en draagvlak voor de ingrepen die uiteindelijk tot uitvoering gaan komen; zowel bij bewoners en ondernemers als bij bestuurders en overheden.*

Participatie van de omgeving tijdens de verkenningfase organiseren we door:

- Individuele gesprekken (o.a. keukentafelgesprekken) met direct betrokkenen, overheden en belangengroepen.*
- Meedenk- en informatiebijeenkomsten met directbetrokkenen, overheden en belangengroepen.*
- Het verspreiden van nieuwsbrieven met daarin actuele informatie over het project.*

Een bestuurlijke en ambtelijke begeleidingsgroep (ABG en BBG) met vertegenwoordiging vanuit Gemeente Hardinxveld-Giessendam, Gemeente Molenlanden, Provincie Zuid-Holland en Rijkswaterstaat en 'ontmoetingen' met de gemeenteraden van Hardinxveld-Giessendam en Molenlanden.

- Ter inzage leggen van de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD). De NRD is de start van de M.e.r.-procedure die als doel heeft om het milieubelang volwaardig te laten meewegen in de besluitvorming.*
- Inspraak op de Locatiekeuze met bijbehorende MER fase 1.*

- *Inspreek op het ontwerp-voorkeurstracé van het boezemkanaal en de locatie van het boezemgemaal;*
- *Bijhouden van de website www.wsrl.nl/a5h met informatie over het project, nieuwsbrieven, en presentaties van bijeenkomsten.*

Middels deze activiteiten worden belanghebbenden en belangstellenden geïnformeerd en hebben zij de mogelijkheid om hun inbreng te leveren.

In een stakeholderanalyse en een klanteisenoverzicht documenteren we aangedragen oplossingen, aandachtspunten, eisen en wenspunten die we uit de verschillende participatiemomenten ophalen. Dit wordt benut bij de uitwerking van de alternatieven, voor zover dit past bij het detailniveau van de verkenningsfase.

Oplossingen en ideeën uit de omgeving beoordelen we op hoofdlijnen op verschillende criteria om ze al dan niet mee te nemen in het vervolgtraject;

- *Doelbereik*
- *Effecten op omgeving*
- *Technische uitvoerbaarheid*
- *Draagvlak*
- *Bijdrage aan andere opgaven (o.a. duurzaamheid, meekoppelkansen)*
- *Kosten*

Daarnaast stellen we ten behoeve van het Locatiebesluit, Nota Voorkeursalternatief en Projectbesluit een participatieverslag op, waarin we aangeven hoe we de aangedragen oplossingen, aandachtspunten, eisen en wensen vanuit de omgeving hebben verwerkt en welk beeld er vanuit de omgeving is op de alternatieven. Deze inzichten worden benut in de besluitvormingsmomenten.

1.1 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 is beschreven welk participatieproces en -momenten met de omgeving bij de uitwerking van het voorkeursalternatief is gevolgd. Ook wordt in dit hoofdstuk de relatie met de (nog komende) formele inspraak toegelicht en is beschreven hoe de besluitvorming in de verkenningsfase is georganiseerd. In hoofdstuk 3 zijn op hoofdlijnen de belangrijkste opgehaalde inhoudelijke aandachtspunten en reacties weergegeven.

2 De wijze van participatie

De bouw van een gemaal en bijbehorende boezem is een ingrijpende verandering in de omgeving en voor direct betrokkenen. Een participatietraject met inwoners, bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties is daarom integraal onderdeel bij het uitwerken van de keuze het tracé en de locatie van het gemaal bij Hardinxveld. Doel hiervan was om inzicht, begrip, draagvlak en meerwaarde te creëren bij stakeholders in het projectgebied. Ook zijn stakeholders van de samenwerkende partijen (de betrokken overheden), zoals bestuurders en ambtenaren, actief betrokken in het proces.

In de procesbeschrijving wordt onderscheid gemaakt in participatie, formele inspraak en besluitvorming.

2.1 Participatie

Bij de uitwerking van het ontwerp voorkeursalternatief zijn in het participatieproces verschillende onderdelen te onderscheiden:

Ruimtelijke Inpassingsvisie voor gemaal en boezem

Voor de uitwerking van de tracés en de locatie van het gemaal is een ruimtelijke inpassingsvisie voor gemaal en boezem met bouwstenen voor het ontwerp opgesteld. In het kader van de inpassingsvisie zijn ook wensen, aandachtspunten en (meekoppel)kansen opgehaald. Hiervoor zijn overheden en bewoners gevraagd mee te denken in het ontwerpend onderzoek door online **werkateliers** in maart 2021. De gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam is betrokken in dit traject door een infomerende toelichting over de insteek van de inpassingsvisie en de eerste resultaten uit de werkateliers in een zogenoemde "**ontmoeting**" in maart 2021. De concept inpassingsvisie is in een "**opinerende bijeenkomst**" in juni met de gemeenteraad besproken. Tevens zijn bewoners met een **nieuwsbrief** in mei geïnformeerd over de tussenresultaten van de ruimtelijke inpassingsvisie en is de mogelijkheid geboden om **inspraakreacties** op de concept versie van de inpassingsvisie te geven in juni 2021. Met de inpassingsvisie is door het Dagelijks Bestuur van het waterschap ingestemd, waarna deze door de gemeenteraad van Hardinxveld-Giessendam is vastgesteld in de **vergadering** van september 2021.

Schetsontwerpen

Mede op basis van nader technisch en hydrologisch onderzoek en de bouwstenen uit de ruimtelijke inpassingsvisie zijn schetsontwerpen opgesteld voor de tracés van de boezem en de locaties voor het gemaal. Voor de schetsontwerpen zijn **ontwerpsessies** georganiseerd met experts van overheden in juni 2021. Deze zijn voorgelegd in de **ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroep** in juli 2021. Ook zijn de schetsontwerpen toegelicht in **inloopmiddagen en-avonden** voor bewoners in Hardinxveld en tevens zijn de bewoners geïnformeerd over de schetsontwerpen in een **nieuwsbrief** in juli 2021.

Keukentafelgesprekken

Gedurende de uitwerking naar het VKA zijn er met direct betrokkenen -meerdere- keukentafelgesprekken geweest. Hierin zijn tussenresultaten toegelicht en is over wensen van betrokkenen gesproken. Een aantal gesprekken is ook samen met een ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeente gevoerd.

Beoordeling tracés en locatie gemaal

De schetsontwerpen van de tracés en de locaties van het gemaal zijn beoordeeld op verschillende criteria om een integraal beeld te vormen. De beoordeling is voorgelegd aan verschillende experts en

adviesorganen van overheden van september t/m november 2021 en de **ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroep** is om reactie gevraagd. De beoordeling is in een **informatiebijeenkomst** in november 2021 toegelicht aan direct betrokkenen. Ook zijn **inloopmiddagen en avonden** in november 2021 georganiseerd voor bewoners/betrokkenen om naar aanleiding van de beoordeling van de tracés nader in gesprek te gaan met het waterschap.

Traject Meekoppelkansen tot intentieovereenkomsten

Tijdens de uitwerking tot het voorkeursalternatief is ook actief aandacht besteed aan meekoppelkansen. Dit is gebeurd tijdens de ontwikkeling van de Ruimtelijke inpassingsvisie. Daarnaast zijn de meekoppelkansen die gedurende de ontwikkeling van de locatiekeuze van de verkenningsfase zijn opgehaald zijn nader verkend met betreffende initiatiefnemers. De kansen die voorafgaand aan de planuitwerking duidelijk moeten zijn om mee te kunnen nemen, zijn in **diverse bijeenkomsten** en bilaterale gesprekken met initiatiefnemers verder uitgewerkt. Beoogd is om tot intentie-overeenkomsten te komen in het voorjaar 2022.

Naar een ontwerp voorkeursalternatief (VKA)

Het voorstel voor het voorkeursalternatief is in december 2021 in zowel de **ambtelijke als bestuurlijke begeleidingsgroep** voorgelegd. Tevens is deze in een **bestuurlijk overleg met Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat** ingebracht. De keuze voor het voorkeursalternatief wordt middels een notitie *ontwerp-voorkeursalternatief ter inzage* gelegd in *februari-maart 2022*. Betrokkenen kunnen een **inspraakreactie** geven op het voorkeursalternatief. Indieners ontvangen een antwoord op hun inspraakreacties en deze worden tevens vastgelegd in een **Nota van antwoord**. Dit document is één van de bouwstenen die meegenomen wordt bij besluitvorming over het definitieve voorkeursalternatief naar verwachting in mei 2022 en wordt benut bij de verdere uitwerking in de planuitwerkingsfase.

Het voorkeursalternatief met de locatie van het gemaal en het tracé voor het boezemkanaal wordt in de planuitwerkingsfase verder in detail uitgewerkt ten behoeve van het Projectbesluit. Tevens wordt een Milieueffectrapportage opgesteld. Hiervoor wordt ook weer een participatieproces ingericht met onder andere meedenk- en informatiebijeenkomsten en keukentafelgesprekken.

2.2 Nadere duiding zienswijze en inspraak

Naast de informele lijn van participatie tijdens de georganiseerde bijeenkomsten is in de fase tot ontwerp voorkeursalternatief op twee momenten gelegenheid voor een ieder om een inspraakreactie te geven, waarvan reeds één moment heeft plaatsgevonden.

Zienswijzen op Ruimtelijke Inpassingsvisie boezem en gemaal Hardinxveld

In juni 2021 kon iedereen een zienswijze indienen op de Ruimtelijke Inpassingsvisie voor het gemaal en boezem. Daarbij werd deze door de gemeente Hardinxveld-Giessendam ter inzage gelegd vanuit hun rol in het ruimtelijk domein. Zienswijzen konden zowel online als per post worden ingediend. In totaal zijn 10 zienswijzen binnengekomen. Alle zienswijzen zijn van reactie voorzien in de Nota van Antwoord en hebben tot aanpassing van de Ruimtelijke Inpassingsvisie geleid. De nota van Antwoord is aan alle indieners van een zienswijze toegestuurd en deze is gepubliceerd op de website van de gemeente en op projectwebsite: www.a5h.nl.

Inspraak op ontwerp-voorkeursalternatief

Op het ontwerp-voorkeursalternatief kan in februari en maart 2022 een schriftelijke inspraakreactie worden gegeven. In een nota van antwoord wordt reactie gegeven op de inspraak. Dit kan leiden tot

aanvullende aandachtspunten in de planuitwerking en indien van dien aard tot aanpassingen van het voorkeursalternatief.

2.3 Nadere duiding besluitvorming

Het College van Dijkgraaf en Heemraden (CDH) van Waterschap Rivierenland heeft in februari 2022 het *ontwerp* Voorkeursalternatief vastgesteld. In de besluitvorming hebben zij de informatie over draagvlak, vanuit het participatieproces meegenomen, naast andere criteria als techniek, omgeving- & milieueffecten, risico's en kosten.

3 Resultaten Participatie

In het proces met de omgevingspartijen en stakeholders zijn diverse aandachtspunten opgehaald. Hieronder zijn op hoofdlijnen de belangrijkste aandachtspunten en reacties weergegeven. Verschillende punten zijn in deze fase al opgepakt, andere zijn als aandachtspunten bij de keuze voor het voorkeursalternatief meegenomen en/ of worden meegenomen in de verdere uitwerking in de planuitwerkingsfase.

Begrip voor opgave maar ook weerstand, aandachtspunten en zorgen

Uit de verschillende participatiemomenten en gesprekken blijkt nog steeds vanuit overheden en bewoners begrip voor de opgave om het watersysteem van de Alblasserwaard aan te pakken met een nieuwe boezem en gemaal bij Hardinxveld.

Alle tracés van de boezem hebben een grote impact op de directe bewoners en betrokkenen. De tracés kennen vanuit de directe omgeving weerstand vanuit het belang van behoud en waarde van eigendommen (overigens is er gekozen om sloop van woningen te voorkomen), woon- en leefkwaliteit, continuïteit van bedrijfsvoering en hinder en/of schade tijdens de uitvoeringsfase en gebruiksfase. En vandaaruit vaak ook voorkeur voor een tracé of locatie van het gemaal die dat ontziet.

Deze aspecten worden hieronder nader geduid;

Zorgen over overlast tijdens uitvoering en/of gebruikperiode

Voor alle alternatieven geldt dat er zorgen vanuit bewoners en vanuit gemeente Hardinxveld-Giessendam zijn om overlast gedurende de uitvoering; waaronder bereikbaarheid/verkeershinder, schade (aan woningen) en geluidsoverlast. Voor de gebruiksfase zijn er ook zorgen over overlast van het gemaal; waaronder geluidshinder, ultrasone trillingen, stankoverlast als gevolg van kroosvuil. Ook zijn er zorgen geuit over overlast als gevolg van beheer en onderhoud van het gemaal en de boezem, zoals vuilniswagens die over de Kanaaldijk Noord moeten rijden (waar ook fietsers rijden).

In de beoordeling is bij het criterium hinder het onderscheid tussen de alternatieven hierover benoemd. Bij de keuze voor de locatie van het gemaal heeft het verschil hierin mede geleid tot de keuze voor alternatief lang. Het zo veel mogelijk voorkomen van hinder en overlast zowel tijdens de uitvoering als gebruiksfase zal bij de verdere planuitwerking en voorbereiding voor de uitvoeringsfase meegenomen worden. Hierbij zullen de gemeente en direct belanghebbenden worden betrokken.

Duiding van effecten op huidige en toekomstige (gebruiks)functies en waarden

Directbetrokkenen, belanghebbenden en overheden hebben de -negatieve- effecten als gevolg van de -nieuwe- boezem en boezemgemaal voor het huidig en toekomstig gebruik en waarden benoemd;

- **Agrarisch gebruik en waarden**
Door gemeente en bewoners is de afname van agrarisch gronden, danwel de negatieve effecten op de agrarische bedrijfsvoering en waarde van het agrarisch gebied nadrukkelijk ingebracht. In het ontwerp zijn bij alternatieven waar mogelijk de kavelstructuur en eigendomsituatie meegenomen in het ontwerp. In de beoordeling is het effect op landbouw meegenomen en met betreffende eigenaren worden gesprekken gevoerd mede om grond voor grond oplossingen (kavelruil) te beschouwen, zodat het aantal hectares gelijk blijft voor de bedrijfsvoering.
- **Natuurwaarden**
Overheden en bewoners hebben aangegeven het Natuurnetwerk Nederland (NNN) gebied

tussen de Parallelweg en A15 zoveel mogelijk te behouden en te versterken. De ecologische waarde van het gebied wordt van groot belang geacht. Het daartoe beperkt toevoegen van natuur en water is als optie ingebracht; bijvoorbeeld langs de A15 of in het oostelijk deel in het middengebied. Er is ook aangegeven dat groene aanplant kan bijdragen aan het verminderen van het zicht op de A15. Deze aspecten zijn als bouwstenen in de Ruimtelijke Inpassingsvisie opgenomen.

Bij de beoordeling van de tracés is uitgebreid overleg gevoerd met provincie Zuid-Holland en gemeente Hardinxveld-Giessendam of tracé B t.o.v. tracé A1 en A2 “het waard is” om het natuurgebied aan te tasten én dit vervolgens in de nabijheid te compenseren, maar daarmee wél af te wijken van het bestaande provinciaal beleid. Dit o.a. vanuit de gedachte vanuit de gemeente dat tracé B een logische ruimtelijke keuze is en er meer mogelijkheden voor het ‘uitwerkingsgebied zon’ uit de regionale energiestrategie zijn, dan bij tracé A.

De provincie Zuid-Holland hecht conform haar huidige omgevingsbeleid en –regelgeving grote waarde aan behoud van NNN gebied en beschouwt tracé A als een goed alternatief om het NNN gebied en waardevolle landschap te behouden en invulling te geven aan ruimtelijke inpassing van de boezem in het landschap. De provincie vraagt daarbij aandacht om deze inpassing te combineren met de meekoppelkans voor een ecologische verbindingszone met faunapassage onder de A15.

Deze afweging heeft zwaar meegewogen in de keuze van het voorkeursalternatief voor het tracé van de boezem.

In de planuitwerking zal uit het uiteindelijke ontwerp en de benodigde natuuronderzoeken blijken in welke mate compenserende/ mitigerende maatregelen nodig zijn. Ook wordt bekeken of (extra) natuur kan worden toegevoegd langs de boezem om het huidige NNN gebied te versterken. Dit kan al dan niet worden gecombineerd met de meekoppelkans om een noord-zuid ecologische verbinding te creëren tezamen met een faunapassage onder de A15. Dit is wel afhankelijk van grondposities. Een natuurvriendelijke oever met het oog op de waterkwaliteit maakt al onderdeel uit van de uitwerking van de boezem.

- Landschappelijke en cultuurhistorische waarde

Door bewoners en gebruikers van het gebied is duidelijk aangegeven dat ze de huidige landschappelijke kwaliteiten - de openheid van de drie deelgebieden, de rust, het uitzicht en de beperkte toegankelijkheid van de deelgebieden - en gebruik van het gebied zeer waarderen en graag zoveel mogelijk willen behouden. Ook de overheden hechten grote waarde aan de huidige landschappelijke kwaliteiten. Dit is meegenomen in de ruimtelijke inpassingsvisie en is ook in de beoordeling meegenomen in het criterium landschap.

De erfgoedcommissie Dorp, stad en land van de gemeente Hardinxveld-Giessendam is specifiek gevraagd om advies te geven. Voor de tracékeuze wordt duidelijk aangegeven dat de tracés A de landschappelijke en cultuurhistorische waarden en verkavelingspatroon het meest in tact laten. Voor de locatiekeuze en verdere uitwerking van het gemaal in relatie tot de gemeentelijke monumenten Kolffgemaal, brugwachterswoning en voormalig Stoomgemaal luidt het advies van de erfgoedcommissie als volgt: *Bescherming, behoud en versterking van de erfgoedwaarden van de bouwwerken lijken het meest kansrijk in de lange variant, omdat rondom de bouwwerken meer open ruimte blijft bestaan.* De uitdaging voor de korte variant wordt in dit licht als iets groter bestempeld.

In de planuitwerkingsfase zal de verdere inpassing van boezem en gemaal verder worden uitgewerkt met zorgvuldige aandacht voor een goede landschappelijke inpassing van de

boezem en architectonische uitwerking van het gemaal en kunstwerken (bruggen/sifon).

- **Aantasting woon- en leefomgeving**
Direct betrokkenen hebben ook hun zorgen geuit over de effecten van het boezemkanaal en gemaal op de woon- en omgevingskwaliteit, dan wel dat dit een waardevermindering voor hun woning betekent.
Enkele bewoners van woningen waarlangs de nieuwe boezem mogelijk komt te liggen, hebben concrete wensen voor wooncompensatie ingediend (ondanks dat de woningen zelf niet nodig zijn). Deze wensen zijn met betreffende bewoners en provincie en gemeente nader verkend in diverse gesprekken. In de planuitwerking wordt samen met de gemeente nader gekeken op welke manier het waterschap de effecten kan mitigeren of deze bewoners kan compenseren. De gemeenteraad heeft aangegeven een passende compensatie voor betreffende bewoners belangrijk te vinden.
Tevens is met de Ruimtelijke inpassingsvisie een eerste stap gezet om boezem en gemaal zo goed mogelijk in te passen en zijn de alternatieven beoordeeld op effecten op wonen en ruimtelijke kwaliteit.
In de verdere planuitwerking is er ruimte om maatregelen mee te nemen om de impact op het woongenot te verzachten, dan wel in te passen.
- **Verdwijnen volkstuinen/dagrecreatie langs de Giessen;**
De gebruikers van de dagrecreatierterreinen die langs de Giessen moeten verdwijnen bij tracé A/B, willen graag gecompenseerd worden met een nieuw perceel voor dagrecreatie. In de planuitwerkingsfase worden hiervoor verschillende mogelijkheden onderzocht: zowel locaties die aansluitend gelegen zijn aan het nieuwe boezemdeel tussen Giessen en spoorlijn als meer westelijk gelegen boezemlanden langs de Giessen kunnen hiervoor een optie zijn. De gemeente Hardinxveld-Giessendam staat ook positief tegenover het onderzoeken van deze opties om de gebruikers op deze wijze te compenseren. Bij de oostelijke aansluiting (tracés C1 en C2) op de Giessen is vanuit de omgeving geen wens tot compenseren van dagrecreatiepercelen langs de nieuwe boezem benoemd.
Ook is door gebruikers van dagrecreatiepercelen ingebracht hun terrein zo veel mogelijk te ontzien door bijvoorbeeld de instroom vanuit de Giessen anders te ontwerpen. Dit wordt in de planuitwerkingsfase nader beschouwd.

Verbreiding A15

Vanuit het project MIRT A15 en Rijkswaterstaat is aangegeven dat zij tot 2025 de mogelijkheid open willen houden om de verbreding van de A15 meer aan de zuidzijde uit te kunnen voeren. Dat levert voor het waterschap met name bij de meest oostelijke kruising van de boezem met de A15 (tracés B en C1) een groot risico op dat er ruimtegebrek ontstaat voor een goede technische inpassing van de het sifon en de boezem gedurende de bouw maar ook voor het uiteindelijke ontwerp. Dat kan leiden tot extra maatregelen en significant hogere kosten. (zie kader)

De beperkte ruimte tussen KvS en A15 maakt de uitvoering complex en risicovol, met name omdat tijdens de bouw van de sifon verkeersmaatregelen nodig zijn, waarvoor (té) weinig ruimte is. Tevens ligt de boezemkade dicht bij het Kanaal van Steenenhoek, hetgeen tot stabiliteitsproblemen van de kade van het Kanaal van Steenenhoek kan leiden. Dit risico is deels ondervangen door de aanleg van een damwand op het stuk dat het dichtst langs het KvS ligt. Omdat het VKA en tracébesluit van de A15 nog niet zijn vastgesteld, kan bij wijziging van de plannen van de verbreding van de A15 de ruimte tussen de A15 en Kanaal van Steenenhoek nog krappere worden. Hoewel Rijkswaterstaat ervan uitgaat dat de verzorgingsplaats (tankstation) op de huidige locatie blijft liggen, kan nog niet helemaal worden uitgesloten dat deze naar het westen moet worden verplaatst. Dit leidt ook tot de kans dat minder ruimte overblijft aan de zuidzijde van

de A15, met name voor de kruising van B en C1 met de A15. Hierdoor neemt genoemd technisch risico nog toe. In het uiterste geval leidt het ertoe dat de locatie niet geschikt is. Daarnaast ligt het boezemdeel tussen de Parallelweg en A15 tussen NNN-gebieden waardoor er minder ruimte is om eventuele ontwerpwijzigingen op de boezem door te voeren, zonder dat NNN-gebied aangetast wordt. De essentie is dat er niet of nauwelijks ruimte is om toekomstig extra benodigd ruimtebeslag te ondervangen. De oplossing is niet adaptief en in het uiterste geval is de locatie van de kruising met de A15 ongeschikt.

Regionale energiestrategie

Regionaal worden door de verschillende regio's regionale energiestrategieën (RES) opgesteld om een lokale/regionale invulling te geven aan het Klimaatakkoord (2019): de Nederlandse uitwerking van de internationale klimaatafspraken van Parijs (2015). De RES Drechtsteden is in 2021 vastgesteld. Het gebied ten oosten van Hardinxveld is – deels – als uitwerkingsgebied voor 10 ha aan zonne-energie aangewezen (uitwerkingsgebied zon). Hierbij is in zowel de RES als in de vastgestelde ruimtelijke inpassingsvisie voor gemaal en boezem door de gemeente opgenomen dat bij de uitwerkingsgebied zon rekening dient te houden met de tracékeuze en inpassing van de boezem. De gemeente Hardinxveld heeft aandacht gevraagd om in de beoordeling van de tracés de impact ervan op de mogelijkheid voor het ontwikkelen van zonne-energievelden mee te nemen. Dit is in de beoordeling onder het criterium duurzaamheid opgenomen.

Tevens is eind 2021 het initiatief 't Groene Hartingshof ingebracht om een zonneveld tussen het NNN-gebied en sportvelden te realiseren. Hieruit is de wens ingebracht te kiezen voor een tracé B of C1 om voldoende ruimte te houden voor dit initiatief om tot een rendabele businesscase te komen. Ook vanuit de gemeente Hardinxveld-Giessendam is uitdrukkelijk de wens ingebracht hiervoor de keuze voor tracé A tov B zorgvuldig af te wegen. Dit is in de beoordeling op het thema duurzaamheid expliciet meegenomen.

Tevens zijn er zowel ambtelijks als bestuurlijke overleggen met de Provincie, gemeente en waterschap hierover geweest. Geconcludeerd is dat het initiatief 't Groene Hartingshof geen reden is om af te wijken van bestaand natuurbesluit en daarmee onderbouwing voor een keuze voor tracé B of C. Deze tracés hebben bovendien een groot negatief effect op de aanwezige landschappelijke en cultuurhistorische waarden en een groot technisch risico voor het boezemkanaal tot gevolg. (zie voor uitgebreidere toelichting bijlage 1, h 1.14 duurzaamheid bij de nota VKA)

De verschillende betrokken overheden waarderen het initiatief voor een zonneveld en zijn bereid om mee te denken in zie ook mogelijkheden om het initiatief 't Groene Hartingshof toch rendabel en goed ruimtelijk ingepast te krijgen in samenhang met tracé A.

Meekoppelkansen

Door bewoners en overheden zijn meekoppelkansen ingebracht en verder verkend. Onderstaande tabel toont de kansrijke meekoppelkansen die integraal uitgewerkt kunnen worden in de planuitwerkingsfase (in groen). Hiervoor is nauw met initiatiefnemers samengewerkt en worden bestuurlijke afspraken vastgelegd in (intentie)overeenkomsten voorafgaand aan de planuitwerking. Ook is te zien welke kansen mogelijk later nog geëffectueerd kunnen worden (in geel). Hierover kan besluitvorming plaatsvinden samen met initiatiefnemers tijdens de planuitwerking. Definitieve besluitvorming over de meekoppelkansen ten behoeve van de realisatiefase van dit project volgt in een later stadium. Tevens kunnen kansen dan ook nog langs een eigen traject nader worden uitgewerkt en gerealiseerd, danwel afvallen.

Tabel: Overzicht meekoppelkansen

	Intentieovereenkomst voorafgaand aan de planuitwerkingsfase	Initiatiefnemer(s)
1	Snelfietsroute Sliedrecht Gorichem	Provincie ZH
2	Ecologische verbindingzone in/langs boezemtracé	Provincie ZH, WSRL en RWS
3	Waterhuishouding stedelijk gebied Hardinxveld verbeteren	WSRL, gem. HV
4	Bouw sifon tegelijk met realisatie verbreding A15	WSRL
5	Extensieve recreatie (rondje Hardinxveld)	Gem. HV
	Intentieovereenkomst mogelijk in een latere fase	
6	Verkeersveiligheid Rivierdijk verbeteren	Gem. HV en WSRL
7	Parkeerplaatsen WSV de Snap	WSV de Snap
8	Kadeversterking Giessenzoom	WSRL
9	Zichtbaarheid oude Hollandse waterlinie	Provincie ZH
10	Versterken beleving Pelgrimspad	Provincie ZH
11	Ligplaatsvoorziening Giessenzoom	Nubuiten/VVE Giessenzoom
12	Voorziening afvalwater Achterdijk	VVE Giessenzoom
13	Toegankelijkheid pad Achterdijk Oost verbeteren	VVE Giessenzoom
14	Zonneveld tussen NNN gebied en sportvelden	Particulier

(zie voor toelichting meekoppelkansen H7 in de nota VKA)

Met betrekking tot een aantal meekoppelkansen is er weerstand danwel zijn er aandachtspunten van een aantal huidige bewoners ingebracht;

- Er is geen enthousiasme bij een groot deel van de bewoners voor (verdere) openstelling van het middengebied voor recreanten (meekoppelkansen 5; extensieve recreatie (rondje Hardinxveld)). Ook in andere gebieden is terughoudendheid gewenst voor extra recreatiemogelijkheden. Ook vanuit agrarisch oogpunt en bedrijfsvoering vindt men het toevoegen van extensieve recreatie niet wenselijk.

- Vanuit -een deel van- de gebruikers van de private recreatiepercelen langs de Giessen is de wens geuit om de Achterdijk Oost beter toegankelijk te maken door bijvoorbeeld (half)verharding aan te brengen. Hier zijn niet alle gebruikers en omwonenden voorstander van, zij hebben zorgen over overlast. De beperkte toegankelijkheid draagt nu juist bij aan de rust in het gebied.

- De wens tot vergroten van de verkeersveiligheid en het toevoegen van parkeerplaatsen aan de Kanaaldijk Noord ten behoeve van de gebruikers van de ligplaatsen voor recreatievaart in het Kanaal van Steenenhoek vraagt nadere verkenning en uitwerking in de planuitwerkingsfase.

- Het draagvlak van omwonende voor het initiatief "t Groene Hartingshof (een zonneveld tussen NN-gebied en sportvelden) is beperkt onderzocht, eerste reacties laten zien dat een enkeling er niet onwelwillend tegenover staat, maar er is bij anderen ook weerstand vanuit verlies van woongenot.

Bij de verdere uitwerking van deze meekoppelkansen worden deze bezwaren en aandachtspunten meegenomen en beschouwd in uiteindelijke keuzes over het realiseren van deze meekoppelkansen.

Inbreng van lokale gebiedsinformatie

Tijdens bijeenkomsten en keukentafelgesprekken hebben directbetrokkenen ook gebiedsinformatie ingebracht. Bijvoorbeeld aanwezigheid van puin en vervuiling in de ondergrond, aanwezigheid van beschermde of bijzondere diersoorten, en dergelijke. Bij het natuuronderzoek is deze kennis meegenomen en ook in de planuitwerking wordt hier aandacht aan besteed.

Betrokkenheid in proces

In zienswijzen en bijeenkomsten is door een aantal bewoners gevraagd nauwer te worden betrokken in het proces tot VKA en vervolg en hierbij ook met gemeente in gesprek te willen gaan. Het waterschap heeft met regelmaat telefonische en keukentafelgesprekken ingepland en uitgevoerd. Hierbij is indien relevant ook ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeente Hardinxveld aanwezig geweest. Dit wordt gecontinueerd in de planuitwerking.

4 Bijlage overzicht participatiemomenten VKA fase

Activiteit 2021	Moment
Ambtelijke begeleidingsgroep insteek inpassingsvisie en meekoppelkansen	Februari 2021
Werkatelier inpassingsvisie boezem en gemaal – overheden	Maart
Werkatelier inpassingsvisie boezemgemaal – bewoners/ belanghebbenden	Maart
Werkatelier inpassingsvisie boezem – bewoners/ belanghebbenden	Maart
Ontmoeting gemeenteraad Hardinxveld – insteek en 1 ^e resultaten t.b.v. inpassingsvisie	Maart
Keukentafelgesprekken	Maart/april
Ambtelijke begeleidingsgroep – 1 ^e resultaten tbv inpassingsvisie en tussenstand meekoppelkansen	April
Opinerende bijeenkomst Gemeenteraad Hardinxveld -concept inpassingsvisie	juni
Nieuwsbrief – 1 ^e resultaten t.b.v. inpassingsvisie gemaal en boezem	Mei
Amtelijke begeleidingsgroep	Mei
Bestuurlijke begeleidingsgroep	Mei
Ter inzagelegging inpassingsvisie	Juni
Ontwerpsessie schetsontwerpen boezem – overheden	juni
Ontwerpsessie schetsontwerpen gemaal – overheden / dorp stad en land	juni
Amtelijke begeleidingsgroep	juli
Bestuurlijke begeleidingsgroep	Juli
Bewonersmiddag/avond; schetsontwerpen gemaal en boezem	Juli
Amtelijke begeleidingsgroep; schetsontwerpen gemaal en boezem	Juli
Nieuwsbrief – schetsontwerpen	Juli
Amtelijke begeleidingsgroep – 1 ^e beoordeling tracés en locatie gemaal, tussenstand meekoppelkansen	September
Gemeenteraad Hardinxveld; vaststelling inpassingsvisie	September
Ambtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroep; beoordeling tracés en locatie gemaal	Oktober
Keukentafelgesprekken	September- November
Informatiebijeenkomst en inlooppmomenten; beoordeling boezem en gemaal	November
Amtelijke en bestuurlijke begeleidingsgroep; ontwerp voorkeursalternatief	December
Directieoverleg WSRL, Rijkswaterstaat en Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	December
Activiteit 2022	
Informatiebijeenkomst ontwerp Nota Voorkeursalternatief	Maart
Nieuwsbrief ontwerp Nota Voorkeursalternatief	Maart
Ter visie legging t.b.v. inspraak ontwerp Notitie Voorkeursalternatief	Maart/april
Nota van antwoord inspraakreacties	juli